

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO (LETO) XXVI. (20)
No. (štev.) 8

BUENOS AIRES
23. februarja 1967

Rešitev samo v svobodi

Nobenega dvoma ni: V Sloveniji so na delu sile, ki Slovencem niso naklonjene in slovenstvo na domačih tleh ponižujejo ter sramote in slovenski jezik kot narodno običlo zapostavljajo hrvaščini in srbščini.

V našem listu smo o takih primerih že poročali. V današnji številki navajamo nove, ki nam povedo, da so komunisti Slovence spravili celo tako daleč, da v Ljubljani ni razglednic slovenske prestolnice s slovenskimi napismi, da morajo otroci v Sloveniji kupovati zvezke s hrvaškimi napisi, srednješolci pa učne knjige v istem jeziku. Hrvaški in srbski so napisi tudi pri filmih. Enako je z navodili za uporabo zdravil ter industrijskih izdelkov. Programi televizij oddaj so v večini v srbskem in hrvaškem jeziku. Najžalostnejše pri tem je dejstvo, da na tak način ponižujejo in sramote svoj narod celo nekatera slovenska podjetja, ki iz pohlepa po večjem zaslužku med Slovence pošiljajo svoje izdelke z navodili za njihovo uporabo samo v hrvaškem jeziku.

V splošni zmedbi, ki jo je ustvaril komunistični sistem prav na vseh področjih, Slovence sovražne sile po Sloveniji nemoteno nadaljujejo svoje razkrojavalno delo, ki ima za končni cilj uničenje slovenske narodne samobitnosti.

V stanju tako globokega slovenskega ponižanja je za Prešernov praznik Jaka Štular objavil v ljubljanskem Delu uvodnik Pot brez izbire, v katerem sedanjí položaj slovenskega naroda prikazuje takole:

„Vsi vemo: slovenski ljudje se obračajo v tem trenutku našega bivanja vase, razgledujejo o sebi, o svoji poti in kam jih ta pot pelje.“

Imamo dokumente, kjer je zapisana in za naprej začrtana marsikaj, plane in programe, pa se Slovence zdaj in na tem mestu zdi, da stoje na pesku.

Sprašujemo se, če zaradi duševnih nesporazumov ni v nevarnosti živo jedro naroda, ki je na tem od nekdanjega spornem prostoru previharil toliko viharjev in le ob stal. Celu usoda materinske jih skrbi na ta dan praznik zmagovite besede Pesnika, ki je iz nas napravil Slovence.

Zato mimo tega dejstva našega narodnega bivanja danes ne moremo: ali naj se mar izgubljamo v obnošenih parafrazah „Zdravljice“?

Ne gre le za razcep med razglašeni načeli neke politike in med ustvarjalnim duhom nekega naroda, ki ga obnavlja in prilagaja času. Slovenski narod išče resnični družbeni dogovor vseh dejavnikov, iz katerih raste, da bi „določil daljo in nebeško stran“ svojega mesta v tem trenutku in od tam pot naprej — v svet.

Priznajmo: recimo stanju naroda tako ali tako, tesnoba tega trenutka v zgodovini ostane. Slovenci se mu ne moremo ogniti kot se mu niso mogli drugi. Zato to priznanje ni očitak revoluciji. Le opomin vodnikom tistega in tega časa. Iz priznanja raste spoznanje, da je zadrega v tem trenutku potrdilo upora, njegovega poglobitnega cilja: napraviti iz Slovencev narod, temu narodu pa ustvariti državo.

Zapoznelec, kakršni smo bili do tedaj brez svoje krivde, je nemara v zadnjem hipu prinesel tisto korenito spremembo, ki je zaostanek skrajšala in odprla nova pota v svet današnjega in jutrišnjega dne, s katerim se mora in vsi vseč ali ne. Iz zanosa zmagovite misli je v eni generaciji zrasla resničnost, ki jo je treba obvladati. Domacija z nageljni in rozmarinom se umika svetu računalnikov in atomov — svetu prihodnosti, ki ne daje izbire.

Tega sveta ne moremo izbrisati — v njem moramo živeti in preživeti.

Naš bo le, če bo kolektivni genij tega naroda, v medsebojnem spoštovanju in z združenim naporom vseh svojih ustvarjalnih sil spoznal nalogo trenutka in si jasno začrtal cilje.

Pevca, ki bi nam kazal pot, danes nimamo.“

Tako Jaka Štular, ki po 22 letih neovirane oblasti komunističnega sistema nad slovenskim narodom s strahotnim priznanjem, da „doma nimajo pevca, ki bi jim kazal pot“ potrjuje, kako nizko stopnjo je v Sloveniji pod komunisti padlo vse, da ne vidijo rešitve. Je v resnici tudi videti ne morejo

Papež Pavel VI. blagoslovlja Slovence doma in v izseljenstvu

Po imenovanju za vrhovnega dušnega pastirja slovenskih izseljencev je bil 8. februarja sprejet megr. Ignacij Kunstelj v zasebni avdienci pri sedanjem papežu Pavlu VI.

Sveti oče se je živo zanimal za stanje med slovenskimi izseljenci v svetu in je ob koncu razgovora dejal: „Vaš narod dobro poznam, zanj veliko molim. Sporočite vsem Slovincem, zlasti izseljencem, moj pozdrav in blagoslov.“

Konferenca Organizacije ameriških držav

Konferenco Organizacije ameriških držav, ki se je udeležujejo zunanji ministri ameriških držav, razen Kube, je prejšnji teden začel argentinski predsednik g. Onganía z govorom, v katerem je pozval navzoče državnike, naj storijo vse, da bo med ameriški narodi čimprej zaživel v vsej polnosti „velika in pravična družba.“

Predsednik Onganía je nadalje poudaril, da vsa Latinska Amerika pričakuje pozitivnih rezultatov od konference „in bo ploskala, ko boste udeleženci konference končali svoje naloge s tem, da boste postavili pravne temelje za razvoj naših narodov in za njihovo večjo udeležbo v prizadevanjih za boljši svet.“

Predsednik Onganía je tudi omenjal spremembe, ki jih je druga svetovna vojna povzročila tudi v latinski Ameriki. „Tej je napravila veliko škodo, ki še ni popravljena. Latinska Amerika je bila navezana na Evropo. Po njenem vzorcu so naše dežele ustanovljale svoje organizacije, so izpeljale svoje gospodarstvo in trgovino ter je po smericah, danih iz Evrope, teklo življenje naših narodov.“ Svetovni red se je sedaj spremenil, je nadaljeval predsednik Onganía, toda nastanek vrste majhnih držav, ki so se zbirale okoli dveh različnih polov, ni nadomestil starega reda, kateri je slonel na spoštovanju vseh narodov.

„Latinsko Ameriko sedaj na srečo spremlja saksonska Amerika. Spremlja jo v njenem naporu za vzpostavitev sožitja, ki je tako nujno za zgraditev velike in pravične družbe.“

„Toda niti sodelovanje, niti zunanja pomoč ne moreta nadomestiti naše volje za delo in pripravljenost na žrtve.“ je zaključil svoj govor argentinski predsednik g. Onganía.

Delegacije so v predsedniškem govoru ugotovile delovni program konfe-

rence ter so se v posameznih odborih takoj spravile na delo.

Središče pozornosti vseh delegacij je bila ameriška delegacija, ki jo vodi ameriški zunanji minister Rusk. Ta je pozval svoje latinske tovariše, naj na konferenci položijo temelj za velik gospodarski razvoj in skupni ameriški trg, ki naj ga dokončno izpeljejo v desetletju 1970—1980. Ruske izjave so naletele na odobravanje, le da je kolumbijska delegacija zahtevala od ZDA, naj se določene izjave glede svojega sodelovanja pri ustvaritvi Skupnega ameriškega trga. Kolumbija in z njo nekateri druge latinskoameriške države zahtevajo od ZDA, da naj se obveže, da bo finančno stala ob strani latinskoameriškim naporom pri graditvi njihovega Skupnega tržišča.

Ameriška delegacija zavezne izjave ni hotela dati, pač pa so v spomenico, ki omenja snovanje Skupnega latinskoameriškega tržišča s pristankom ameriške delegacije vnesli stavek o „severnoameriškem sodelovanju“.

Prav tako so se na konferenci že dogovorili, da bo sestanek ameriških predsednikov v najkrajšem času v Punta del Este v Urugvaju, da pa bo pred tem še enkrat sestanek ameriških zunanjih ministrov v Urugvaju, poleg njih pa še sestanek članov pripravljane komisije za predsedniško konferenco.

Latinskoameriške države bodo skupno z ZDA, kakor so doslej sklenile na konferenci, tesno sodelovale v naslednjih šestih točkah: 1) gospodarsko združenje ameriškega kontinenta; 2) poljedelstvo; 3) zunanja trgovina; 4) industrijski razmah; 5) vzgoja in kulturni razvoj; 6) omejitev oboroževanja.

Vodja ameriške delegacije zun. minister Rusk se je moral v torek vrniti v Washington ter je njegovo mesto prevzel ameriški tajnik za latinskoameriške zadeve Elsworth Bunker.

Titov obisk na Dunaju

Jugoslovanski komunistični diktator Tito je bil, kakor smo že poročali v prejšnji številki, na enotedenskem obisku na Dunaju. Njegovo spremstvo je bilo, kakor se to dogaja vedno na njegovih potovanjih, številno. Toda, kakor na vseh potovanjih, tako se je tudi na tem potovanju Tito bal svojih sovražnikov. Zato mu je morala avstrijska policija oskrbeti močno stražo od trenutka, ko je v vlaklu prestopil jugoslovansko-avstrijsko mejo. Na vsaj poti do Dunaja so spremljale Titov vlak motorizirane policijske patrulje, opremljene z radijem, nad vlakom pa so neprestano krožili helikopterji v višini 300 metrov.

Titov strah pred jugoslovanskimi begunci, ki živijo v Avstriji, se je še povečal, ko je policija na progi pred Dunajem našla zaboječev, iz katerega je

bilo slišati „tik—tak“. Ko so zaboječev odprli, so v njem našli staro budilko. Šala, ki je Titu, njegovemu spremstvu in avstrijski policiji povzročila mnogo razburjenja.

Avstrijska vlada je Titu pripravila poleg delovnega programa tudi zabavni program. Toda lov v okolici Dunaja je morala na namig Titovega spremstva opovedati, ker se je Tito bal, da ne bi doživel atentata v gozdčih okoli avstrijske prestolnice.

Nekateri evropski listi so ugotovili, da je bil Tito skorajda bolj zastražen, kakor pa je bil Hruščev, ko se je leta 1961 sestal z ameriškim predsednikom Kennedyjem na Dunaju.

Razgovorov se je z avstrijske strani udeleževal predsednik Josef Klaus, dalje zunanji minister (hrvaških staršev sin)

in je ne bodo našli vse dotlej, dokler jo bodo iskali v komunističnem sistemu. Kajti Slovincem je ne more prinesiti Kardelj, ki v svoji knjigi „Razvoj slovenskega narodnega vprašanja“ napada slovenski „nacionalizem“, slovensko narodno zavest, ki jo narod mora imeti, če se hoče ohraniti in napredovati, in je to narodno zavest vsa leta dosledno tudi rušil. Kako naj prinesejo rešitev Slovincem komunisti, ko so s svojim delom v zadnjih 22 letih dokazali, da je za Slovence in slovenski narod vedno slabše, čim dalj so na oblasti. Biti bi moralo ravno obratno. In je tako doslej v vsej slovenski zgodovini tudi bilo. Celu pod „najbolj neugodnimi pogoji“ v Avstriji so Slovenci na svojem narodnem področju napredovali in postajali vedno trdnjeji v svoji narodni zavesti, da dobe med obema vojnama v Jugoslaviji sploh ne omenjamo. Toda tedaj slovenskega naroda niso vodili Kardelj in Vidmarji, pač pa narodno zavestni možje, ki so za narod živeli, zanj delovali in neprestano bdeli nad njegovo

usodo. Pod vodstvom takih slovenskih mož je slovenski narod imel vero vase, v svojo bodočnost in svoje poslanstvo, komunisti so mu jo pa vsa leta načrtno ubijali in to delajo še danes, ter so Slovence spravili tako daleč, da imajo občutek, „da stoje na pesku“. Slovenski narod pa ni zato trpel, se boril ti-soč in še več let za svoj obstoj, za svoje mesto pod soncem, da bi sedaj razni Kardelji in Vidmarji ter ostala njihova družba prodajali njegovo samobitnost za svoje materialno udobje.

Zato mora Jaka Štular in vsi drugi iskati rešitve slovenstvu zunaj komunističnega sistema, ker se je ta na oblasti pokazal škodljiv za bodočnost slovenskega naroda. Rešitev je samo ena: svoboda, resnična svoboda, politična, gospodarska, socialna, družabna, verska. Samo v njej bo slovenski narod lahko „našel resnični družbeni dogovor vseh dejavnikov, iz katerih raste, da bi določil „daljo in nebeško stran“ svojega mesta v tem trenutku in od tam pot naprej — v svet.“

Lujo Tončić-Sorinj, z jugoslovanske pa poleg Tita zunanji minister Marko Nikkežič, šef hrvaške KP Bakarič, slovenski ministriški predsednik Smole.

Razgovarjali so se o evropski varnosti, o problemih tkim. Kluba devetih, o napetosti med rdečo Kitajsko in ZSSR ter o vietnamski vojni.

Klub devetih v Organizaciji ZN tvorijo Avstrija, Jugoslavija, Belgija, Bolgarija, Švedska, Madžarska, Romunija, Danska in Češkoslovaška, ter ima namen truditi se za sporazumevanje in sodelovanje med seboj in med drugimi državami. Tito se je na konferenci z Avstriji zavzemal za sklicanje nekake evropske varnostne konference, po kateri bi potem mogli napraviti nadaljnje korake za rešitev problemov, ki motijo normalne odnose med Zahodno Nemčijo in vzhodnoevropskimi državami.

Opazovalci ugotavljajo, da gre Titu za avstrijsko pomoč pri jugoslovanskih naporih za možnost sodelovanja Jugoslavije pri Skupnem evropskem trgu.

Avstriji je bila vključitev v SET-omejeno iz Moskve, kjer trdijo, da Avstrija kot nevtralna država ne more biti članica hobene zapadnoevropske organizacije. Če bi Avstrija izboljšala odnose z vzhodnoevropskimi državami, menijo na Dunaju, bi ji Moskva dovolila včlanjenje v SET. „Avstrija ni zdaj postaja Zahoda, temveč most med obema deloma, na katero je razdeljena Evropa,“ je izjavil avstrijski zun. minister Lujo Tončić-Sorinj.

V zaključni izjavi sta Klaus in Tito objavila, da se Avstrija in Jugoslavija zavzemata za sodelovanje in konstruktivno delo med posameznimi državami, nadalje da bo sodelovanje med Beogradom in Dunajem v podonavski komisiji, ki se ukvarja z urejanjem nekakega prometa, še boljše in da med Avstrijo in Jugoslavijo „ne obstajajo nobeni nerešeni problemi“. O tkim. varnostni konferenci za katero se je potegoval Tito, pa v skupni zaključni izjavi ni govora.

IZ TEDNA V TE DEN

Državni tožilec v New Orleansu je začel preizkavo, ker obstaja možnost, da je bil umorjeni predsednik John Kennedy žrtev organizirane zarote, v kateri da so bili udeleženi tudi nekateri meščani iz New Orleansa.

Britanski laboristični ministriški predsednik Wilson se 16. t. m. ni vrnil z najboljšimi rezultati iz Bonna, kjer je bil na uradnem obisku zaradi ugovorov nemškega stališča glede sprejema Vel. Britanije v Skupni evropski trg. Poročila vedo povedati, da je Wilson v Bonnu sicer dobil zagotovilo, da so Nemci za sprejem Anglije v Skupni evropski trg, kdaj in pod kakšnimi pogoji naj se pa to zgodi, se pa niso hoteli točno izjaviti. To pa zaradi tega, ker Wilsonu v Bonnu zamerijo, da je pristal, da je bilo v uradno sporočilo o razgovorih med predsednikom sovjetske vlade Kosiginom in njim vneseno določilo o stalnosti nemških meja na Vzhodu. Prav tako mu zamerijo, da si je Kosigin izbral ravno Anglijo za svoje napade na Nemčijo. Nemci s prevelikim popuščanjem Angležem tudi nečesto skakati v hrbet De Gaulle tako glede njegovih računov z Anglijo, kakor de Gaullevo politike do sovetov. Po vrnitvi v London je Wilson v parlamentu o svojih razgovorih v Bonnu samo izjavil, da britanska vlada še ni sklenila, da bo vstopila v Skupni evropski trg.

Na Holandskem so imeli v sredo 14. t. m. splošne volitve, katerih se je udeležilo kar 20 strank. Volitve niso uspeli, ker niso prinesle notranjepolitičnega razčiščenja. Obe dosedanji vladni stranki — katoliška in socialistična, sta pri volitvah nazadovale, narasle so pa manjše stranke kot n-pr. komaj nedavno ustanovljena stranka „demokracija 66“. Katoliki so dobili 42 poslancev, socialisti 37. Če ne bo mogoča obnova vladne koalicije med katoliki in socialisti s pritegnitvijo še kake manjše stranke, bo verjetno bodoča vladna koalicija: katoliki z 42 poslanci, protestantska (kalvinška) protivolovalnarna stranka s 17 poslanci, krščanska zgodovinska zveza, ki ima v parlamentu 12 poslancev ter liberalna stranka s 17 poslanci. Na Holandskem je katoliška stranka že 20 let na vladi.

Stalni pripravljalni odbor za indonezijski kongres, vrhovni politični organ v tej državi, je soglasno sklenil, da naj se 7. marca sestane indonezijski kongres, da odstavi sedanjega predsednika države Sukarna, ker je njegova udeležba v zadnjem poskusu komunistične revolucije povsem dokazana. Po odstavitvi, ko Sukarna ne bo več čutila vladarska neosegljivost ga morajo postaviti pred vojaško sodišče zaradi veleizdaje.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Za red in mir

Buenos Aires je v znaku mednarodnih konferenc. Zunanji ministri ameriških držav in njihovi sodelavci iščejo novih možnosti za uspešnejše delovanje skupne ustanove teh držav in določajo dnevni red aprilskega sestanka predsednikov ameriških držav. Listi o tej konferenci obirno poročajo. Spričo važnosti tega mednarodnega sestanka načrt za akcijo, ki ga je pripravila Glavna delavska konfederacija, dobiva v listih malo prostora. Po tem načrtu se je v ponedeljek začelo njegovo drugo obdobje, t. j. izvajanje delnih stavk ter mimohodni stavkajočega delavstva. Za 1. marec je določena splošna stavka 24 ur, dne 21. in 22. marca pa 48-urna stavka.

Že v zadnji številki smo kratko poročali, da je Državni varnostni svet CONASE načrt za akcijo CGT proglasil za ogrožanje javne varnosti ter socialnega mira. Razkriva tudi notranjo politično borbo v CGT za oblast, za vodstvo delavskega gibanja, odkriva pa tudi vpliv komunistov, ki so v CGT sicer manjšina, toda svoj vpliv znajo spretno uveljavljati.

Vlada je objavila, da ne bo dopustila motenja javnega mira, zato so bile prepovedane vse javne manifestacije napovedane za minul ponedeljek. Drž. tajništvo za delo je objavilo, da je izvajanje takih načrtov, kakor jih je objavila Glavna delavska konfederacija, v nasprotju z določili obstoječega zakona o sindikatih ter ima njihova kršitev lahko za posledico odvzem gremialne osebnosti. Na škodljivost demonstrativnih ukrepov CGT proti vladi je opozoril voditelj sindikatov tudi min. za narodno gospodarstvo dr. Krieger Vasena.

Za ponedeljek je zvezna policija po-čala stražno osebje v vseh delih mesta. Stražniki so bili oboroženi ter pripravljani, da v krali zažude sleherni požikuz demonstriranja. Močno so bili zavarovani tudi važni objekti. Ko se je ob napovedani uri na določenih mestih začelo zbirati nekaj delavstva, so bili delavski voditelji opozorjeni na stroge varnostne odredbe, ki so bile izdane. Zato ni nikjer prišlo do izgrediv ter je tudi stavka samo delno uspešna.

V ponedeljek je bil znova sestanek med predstavniki Generalne gospodarske konfederacije in Glavne delavske konfederacije. Na sestanku je bil določen šestčlanski tehnični odsek obeh ustanov za izdelavo gospodarskih in socialnih ukrepov, ki bodo pozneje predloženi vladi. Predstavniki CGT bi take razgovore radi imeli tudi s predstavniki Argentinske industrijske zveze. Pa so slednji delavsko centralo obvestili, da so vedno za razgovore, če je zanje primerno vzdušje, v času izvajanja takih načrtov, kakor jih pripravlja Glavna delavska konfederacija, pa zanje ni primeren čas.

V nekaj vrstah

Brazilski predsednik maršal Artur Costa e Silva bo 2. marca prišel na štiridnevni obisk v Buenos Aires.

V San Lorenzu je prišlo do eksplozije na petrolejski ladji družbe Esso Explorador. Vsled eksplozije se je ladja razpolovila. Nastal je velik požar, ki je napravil škodo tudi v pristanišču. Pri nesreči je bilo ubitih 9 ljudi.

V vojaškem arzenalu blizu Rosario so prejšnji teden eksplodirala tri skladišča vojaškega streliva. Eksplozija je povzročila materialno škodo 300 milijonov pesov. Glavni poveljnik vojske g. Alsgoray ne izključuje možnosti sabotaže.

Rev. Ignacij Kunstelj – glavni direktor slovenskih izseljenskih duhovnikov

V Svobodni Sloveniji z dne 8. t. m. smo poročali, da je papež Pavel VI. imenoval dušnega pastirja za slovenske izseljence v Angliji g. Kunstlja za glavnega direktorja slovenskih dušnih pastirjev v izseljenstvu.

V zvezi s tem imenovanjem smo dobili pismo z dne 8. t. m., iz katerega objavljamo naslednje glavne odstavke:

„Konec januarja se je zvedela v Rimu novica, ki jo je 29. jan. poročal tudi goriški „Katoliški glas“, da je Sv. sedež imenoval na predlog vseh slovenskih škofov glavnega direktorja slovenskega izseljenskega dušnega pastirstva in sicer dosedanega izseljenskega duhovnika v Angliji, msgr. Ignacija Kunstlja.

Če bi dala izseljenski škofa dr. Gregorija Rožmana, smo si prizadevali, da bi prišlo do neke oblike imenovanja primerne osebnosti, ki bi družila slovenske izseljenske dušne pastirje in urejevala zadeve, ki jih prinaša čas. Pri konziistorialni kongregaciji v Rimu je bil sicer slovenski zastopnik, ki se je udeleževal posvetov Vrhovnega sveta za izseljence. Čutili pa je bilo, da potrebujemo še nečesa več, posebno po smrti škofa Rožmana. Da bi rešili to vprašanje, se je trudil že pokojni p. Prešeren in ko je prišel prvič v Rim mučeniški škof Anton Vovk, poznejši nadškof, je razumel potrebo in želje izseljencev in napravil tozadevno vlogo pri Sv. stolici. Zaradi tedanjih razmer in gledanja na zadeve izseljencev se je reševanje tega problema zataknilo. Sloveni pač nismo mogli dobiti več, kot so imeli drugi narodi po določbah „Exul Familiae“. Ko so pozneje nekateri narodi dobili izseljenskega škofa, je prišlo spet do novih intervencij. Pa tudi tokrat ni šlo gladko naprej. Če bi dali izseljenski škofa nam, bi ga morali dati tudi Hrvatoma, ker za skupnega nismo bili navdušeni.

Končno se je zadeva rešila ob reševanju odnosov Cerkve s sedanjim režimom v domovini. Ko je režim spoznal, da vere v prebivalstvu ne more uničiti, da katoliška Cerkva stoji kljub vsemu preganjanju in da je velika moralna sila v svetu, se je začel zavzemati za neki dogovor z njo. Po dolgih razgovorih je prišlo do podpisa „protokola“, medsebojne izjave, ki naj bi bila začetek urejanja odnosov države in Cerkve. Politično delovanje nekaterih hrvaških duhovnikov je bilo povod, da je država zahtevala tudi v pogledu izseljenskih duhovnikov neko preureditev položaja. Čeprav ni to predvideno po konstituciji „Exul Familiae“, so našli v Rimu rešitev v postavitvi glavnega direktorja hrvaških izseljenskih duhovnikov. To se je zgodilo že pred podpisom protokola. S tem se je pa pokazala tudi možnost za rešitev tega, za kar so se Sloveni že dolgo potegovali.

Val novega izseljevanja iz domovine, ki je zadnje leto nastopil v doslej nesluteni obliki, je potrebo po voditelju

izseljenskega dušnega pastirstva le še potrdil. Tuji škofje se po koncilu, ki je poudaril pomen narodnih škofovskih konferenc, še bolj ozirajo v dežele, iz katerih izseljenci prihajajo in prosijo škofe, da z njimi skupaj rešujejo problem dušnega pastirstva novodošlih. Tako se je tudi jugoslovanska škofovska konferenca in slovenski škofje posebej morala baviti s tem problemom, pred katerim je skoraj brez sredstev, da bi ga rešila.

Cerkev se je morala ozirati po osebi, ki pozna razmere v tujini, ki ve, kaj je izseljensko dušno pastirstvo in ima ugled med rojaki po svetu in med sedanjimi izseljenskimi dušnimi pastirji.

Ob tako velikih in težko rešljivih vprašanjih izseljenskega dušnega pastirstva v sedanjih okoliščinah in ob zavesti, da je takorekó brez materialnih

Zapostavljena slovenščina

„Tedenska tribuna“, list ki izhaja v Ljubljani, je našla v drugi letošnji številki vrsto primerov, ki pričajo o podcenjevanju slovenskega jezika in vsiljevanju srbohrvaškega, dostikrat po krivdi samih Slovencev.

Tako je npr. v Ljubljani moči kupiti razglednice mesta, ki imajo napise v srbohrvaškem jeziku in še v treh drugih, la v slovenskem ne.

Filmski lepaki so še vedno pisani samo v srbohrvaškem jeziku. Tudi filmi, zlasti izven Ljubljane, imajo spet vse pogostejše srbohrvaške napise. Upravniki kino dvoran se v svoji brezbrilnosti za slovenski jezik neodgovorno zadovolje s srbohrvaškimi kopijami. Prevodi filmov so večini obupno slabi, tako da vzbujajo v isti sapi jezo in smeh. Podjetja zaupajo prevode v slovenščino ljudem, ki ta jezik slabo obvladajo.

Veliko jezikovnih spačkov je najti tudi v brošurah in knjigah, ki niso natisnjene v slovenskih tiskarnah. Tako se ljudje vsako leto znova pritožujejo čez jezik v vseh redih. Na glavnem kolodvoru v Ljubljani so razobešene reklamne table, ki oglašajo izdelke tovarn iz drugih republik samo v srbohrvaškem jeziku. Nerodno je tudi, kadar so navodila zdravi napisana samo v srbohrvaškem jeziku, saj pride lahko do napačne uporabe.

Še bolj je upravičena jeza Slovencev, kadar tudi slovenske tovarne uporabljajo samo srbohrvaščino. V tisku je bila objavljena vrsta primerov, ko so slovenska podjetja slovenskim kupcem ponujala „strojeve za pranje rublja (perila)“, „uputstva (navodila) za pranje“, „školske bojice (barve)“ in podobno. Na neprijetna vprašanja, kakaj tako, večina slovenskih podjetij odgovarja z molkom, če pa že morajo odgovoriti, se izgovarjajo, da bi se z navodili in napisi v slovenščini povečali

sredstev za to reševanje, je bilo msgr. Kunstlju težko sprejeti to nalogo, ko so ga prosili.

Prav pa je, da je bil izbran duhovnik, ki je šel pot tolikih povojnih izseljencev iz dežele v deželo, kamor so šli tisti, katerim je bil postavljen za dušnega pastirja.

Da bo mogel svojo službo primerno vsrčiti, bomo morali skrbeti vsi, ki se čutimo slovenske katoličane.“

Glavni direktor slovenskih izseljenskih duhovnikov msgr. Ignacij Kunstelj je bil po imenovanju na visoki položaj v Rimu ter je bil najprej sprejet pri kardinalu Confalonieriju, nato pa v zasebni avdienci pri papežu. O tej pa poročamo na prvi strani.

Msgru Ignaciju Kunstlju k imenovanju za glavnega direktorja slovenskih izseljenskih duhovnikov čestita tudi Svobodna Slovenija in prosi Boga, da bi s svojim blagoslovom spremljal vse njegovo delo za blagor slovenskih ljudi po svetu.

proizvajalni stroški ali pa da so bili predmeti namenjeni v drugo republiko, pa so po pomoči zašli v slovensko trgovino.

Včasih gre podcenjevanje tako daleč, da je treba na prireditvi v slovenskem mestu poslušati srbohrvaškega napovedovalca. To se je npr. prek kratkim dogajalo na modni reviji v Ljubljani in Mariboru. Slovenski znanstveniki in strokovnjaki na sestankih v državnem merilu, pa čeprav tudi na slovenskem ozemlju, navadno govorijo srbohrvaški in se otepaajo s strokovnimi izrazi v srbohrvaščini, ker se pač ne morejo tako gladko izraziti, kot če bi to storili v slovenščini. Prav isto velja za televizijo. Prenekateri Slovencev se v zagrebškem ali beograjskem studiu silijo govoriti srbohrvaščino in pri tem pozabljajo, da se s tem smeji ne samo pred gledalci iz drugih republik, ampak tudi pred domačimi ljudmi, zlasti če govori slabo.

Tudi v šolah, zlasti strokovnih, so še vedno pogostni srbohrvaški učbeniki; dijaki se nehoti prepričajo s srbohrvaškimi izrazi, ki potem nujno zaidejo tudi v slovenski tisk.

To zapostavljanje slovenščine na domači zemlji škodi posredno tudi nam Slovencev v zamejstvu. Toliko se bori mo npr. Sloveni pod Italijo za ravnopravnost svojega jezika, pa moramo istočasno ugotavljati, da se slovenskemu jeziku v okviru Jugoslavije dosti bolje ne godi: zvezni organi pošiljajo svoje odločbe le v srbohrvaškem jeziku, formulariji na carini, prometu in na konzultatih so le srbohrvaški, v zvezni skupščini in v vojski se uporablja samo srbohrvaški jezik. Dokler dosedanja oblastniki v Sloveniji lastnega jezika ne bodo znali ali hoteli ščititi pred prepotenco Srbov in Hrvatov, se bo vedno dobil kak italijanski demokratjan ali liberalci ali misin, ki nam bo vrgel v

Slajše stvari na svetu ni, kakor je lepa pesem. Pesmi le tam ni slišati, kjer ni poštenih ljudi, ki bi rajši peli kakor Slovenci, in lepšega daru ne vem, kakor čedno pesem, najsi bi zdravilca ali sveta, da jč le vneta, brez vsega greha. Lepa pesem je zlata, draga reč.

Anton Martin Slomšek, Vesela šola lepega petja

„Da bi bili eno“

Tak je naslov uvodnika v „Glasu kanadskih Srba“, ki ga je napisal urednik lista, R. L. Knežević, mož, ki je igral važno vlogo v predvojni Jugoslaviji v pripravljavanju in izvedbi državne prevrata 27. marca 1941.

Članek je posvečen ekonomskemu gibanju. V uvodu pravi, da je „Glas kanadskih Srba“ temu vprašanju posvečal mnogo pozornosti, odkar je papež blagoga spomina Janez XXIII. „dal iniciativo za zblizanje in morebitno združitve krščanskih cerkva.“ Zatem navaja dogodke za zblizanje teh cerkva na pravoslavni in katoliški strani, med katerimi je najvažnejši sestanek papeža in carigrajskega patriarha Atenagora na praznik sv. Treh Kraljev t. j. na pravoslavni božični večer 1965 leta.

V članku Knežević navaja tudi razne poskuse v zgodovini za zblizanje obeh cerkva, ki so pa vsi propadli, ker da so bili storjeni „vedno z zadnjim namenom, iz političnih razlogov.“

Božični uvodnik pa Knežević zaključuje z naslednjimi ugotovitvami

„Pametni ljudje se uče iz napak. V tem smislu je točen tisti pregovor, da je zgodovina učiteljica življenja. Ločitev cerkva je prinesla vsem narodom med enimi in drugimi in v okviru samih narodnih skupnosti, v teku stoletij velike nesreče. Končno je dozorelo spoznanje na vseh straneh, da morajo krščanske Cerkve znova postati ena Cerkva, Kristusova Cerkva, ter da je do tega cilja mogoče priti samo postopoma, po temeljitem sporazumevanju. To je dolga pot in zahteva mnogo razmišljanja in potrpljenja. Pomen sedanjega najnovejšega poizkusa poudarja to dejstvo, da so se na vrhovih vseh Cerkve našli istočasno ljudje velike modrosti. Tako je iniciativa, izhajajoča od prvega škofa krščanstva padla na rodovitna tla. In sami ljudje, ki vodijo ladje posameznih cerkve, so bili preseñeni, kako hitro in toplo so krščanske množice vseh kontinentov in vseh držav sprejele to misel o zblizanju in končnem zedinjenju cerkve v eno veliko Kristusovo skupnost. Brez pretiravanja lahko rečemo, da so ekumensko gibanje z največjim žarom sprejeli ravno tisti narodi, ki so v teku pretekle vojne preživelij največje strahote. V Jugoslaviji se je razširilo z brezmejno silo zajelo ne samo pravoslavne in katoličane, temveč tudi naše muslimanske brate. O teh v resnici čudežnih pojavih na vsem ju-

obraz: „Zahtevate jezikovno enakopravnost v Italiji, pa vam jo niti matična država ne da take, kot si jo vi želite. Naj bomo mi bolj papeški kot papež sam?“

(Katoliški Glas)

Narodno-politični položaj na Goriškem ob začetku leta 1967

Slovensko narodno telo je dandanes razkosano na več delov. V Sloveniji živi pač glavni del našega naroda, ki ga pa v njegovem duhovnem življenju vežejo posebni politični pogoji, ki morajo svobodno misel in odgovarjajoče praktično delovanje. Del slovenskega naroda živi dalje raztresen po vseh kontinentih o večjem ali manjšem ter bolj ali manj strnjenem številu. Ta je lahko svoboden glasnik in klicar v veliki družini tujih narodov, da opominja ostali svet na razmere v domovini in tako opravlja svoje posebno poslanstvo v svobodnem svetu.

Poleg tega imamo še del našega naroda, ki živi ob mejah naše matične domovine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. (Predvsem ne smemo in ne moremo omalovaževati vloge, ki jo igra slovenska manjšina na Primorskem in na Koróškem zaradi kontinuitete z narodnim ozemljem v Sloveniji tudi glede na posredniško vlogo z zahodnim svetom. Ali še bolj se moramo zavediti dejstva, da je slovenska manjšina izven meja domovine prav tako enakopraven del slovenskega naroda. Zato mora tudi emigracija poznati razmere slovenskih manjšin ter je zato prav, da sledi njeni usodi in prav vrednoti javno udeleževanje zamejskih Slovencev.

Slovenč v Italiji smo razdeljeni na tri različne kategorije: tržaške, goriške in beneške Slovence. Prvi so zaščiteni (vsaj formalno) po londonskem memorandumu, drugi uživajo v narodnostnem pogledu le zakonjene pravice na šolskem področju, beneški Slovenci pa sploh ne uživajo uradnega priznanja

kot manjšine. To razlikovanje med neko manjšino oz. med raznimi narodnimi manjšinami v Italiji je sprožilo zadnje čase tudi polemike v nacionalnem merilu. Milanski ilustrirani tednik „L'Europeo“ je prinašal vrsto člankov o položaju različnih manjšin v Italiji. S tem v zvezi je bila predmet razprave tudi slovensko manjšina v Italiji, zlasti v Benečiji. Različni priznani pravniki (med njimi docent ustavnega prava na univerzi v Strassbourgu prof. Heraud) so se prav zato kritično izrazili o politiki Italije do manjšin sploh.

„Svobodna Slovenija“ je že večkrat pisala o posameznih važnejših problemih ki zadevajo slovensko manjšino na Primorskem. V naslednjem kratkem pregledu bi rad zaenkrat podal nekaj bistvenih potez političnega udejstvovanja in pridobitev med goriškimi Slovenci v zadnjem letu.

Kot znano deluje med goriškimi Slovenci samostojna politična organizacija Slovenska demokratska zveza (SDZ) — prav sedaj je obhajala svojo dvajsetletnico — ki združuje vse dobromišleče zavedne Slovence s krščanskim in demokratičnim prepričanjem. SDZ se uspešno uveljavlja v javnem življenju in zadnja leta aktivno in odgovorno sodeluje pri javni upravi goriškega mesta in celotne pokrajine. Po zadnjih uradnih volitvah je namreč SDZ pristopila k takzv. „levem centru“ ki ga sestavljajo krščanski demokrati in združeni socialisti (nekdanji socialni demokrati in Nennijevi socialisti). Sporazum, ki so ga podpisale omenjene stranke in

SDZ za upravne odbore goriške pokrajine in goriške občine predvideva posebno spoštovanje tradicij in kulture slovenske manjšine in se tudi obvezuje podpirati samostojen razvoj narodne manjšine. V ta namen je SDZ tudi dejavno vstopila v goriški občinski odbor kjer lahko od blizu in direktno vpliva na politiko pristojne lokalne oblasti do potreb slovenskega prebivalstva.

In prav v okviru sodelovanja zlasti s Krščansko demokracijo je SDZ dosegla že zadovoljive uspehe, čeprav niso ti še popolni. V letošnji jeseni je namreč prav na prizadevanje SDZ in ob podpori Krščanske demokracije italijanski parlament izdal popravek k zakonu o imenih. Star fašistični zakon je namreč prepovedoval tuja (in seveda pri nas slovenska) imena. Tako je zlasti krajevna oblast marsikdaj preveč natančno izpolnjevala omenjena fašistična določila. Zdaj pa je po novem zakonu dovoljena raba tujih imen v italijanski grafiji ter s črkami in diakritičnimi znamenji priznanih narodnih manjšin, kar je tudi slovenska.

Goriški Slovenci imamo tudi svoje šole in kulturne potrebe. Vlada je lansko jesen izdala zakonski dekret o stolicah na slovenskih srednjih šolah. Okvirni šolski zakon je namreč v veljavi že od leta 1961, a še sedaj ni urejen stalež učnih moči. Tudi zadnji vladni ukrep je posledica vztrajnega prizadevanja goriške SDZ pri vladnih predstavnikih.

Na kulturnem področju nismo še do nekaj let nazaj katoliški Slovenci prejel nikake uradne podpore. Šele zadnje čase so naše kulturne organizacije prejele značne podpore od vladnih in zlasti deželnih oblasti. Samostojna dežela Furlanija-Juljska Benečija ima nam-

reč precej fondov prav za kulturne potrebe in prav je, da podpira v pravi mери tudi slovenske kulturne ustanove. Prav ob koncu leta 1966 je tudi goriški mestni odbor nakazal naši osrednji kulturni ustanovi — Zvezi slovenske katoliške prosvete — denarni prispevek in s tem prelomil led v dosedANJI praksi ignoriranja našega kulturnega udejstvovanja.

Precej je še nerešenih osnovnih političnih problemov, za katerih rešitev se SDZ vztrajno bori. Slovenci zlasti pričakujemo, da nam rimska vlada oz. parlament izda zaščitni zakon ki nam pritiče po čl. 6 italijanske ustave („Republika štiti s posebnimi določili jezikovne manjšine“). Tudi v tem smislu gojimo upanje, da nam bo priskočila na pomoč največja stranka — Krščanska demokracija. Ta ima namreč tudi moralno dolžnost to storiti, ne samo zaradi svojega krščanskega programa, ampak tudi zaradi podpore, katero ji dajejo naši volivci ob parlamentarnih volitvah. Pri tem naj dodam, da bi krščanski demokrati z Goriškega ne imeli svojega senatorja, če ne bi prejeli odločilnih slovenskih glasov. Zaščitni zakon mora urediti splošni pravni položaj slovenske manjšine v Italiji, še posebej pa moramo s tem Slovenci doseči pravico uporabe svojega jezika v odnosih z javnimi organi. Strah pred toliko zasovraženo „dvojezičnost“ mora pri italijanski večini enkrat za vselej izginiti, saj ne bo mogla manjšina nikakor ogroziti večine! Če imajo svoje jezikovne pravice Francozi v Dolini Aosta in Nemci na Južnem Tirolskem, jih moramo imeti tudi primorski Slovenci!

Kot večjo nenaklonjenost odgovornih osrednjih oblasti naj za lansko leto zabeležim prepoved kongresa evropskih

goslovanskem prostoru smo ponovno pisali. Ta duh bratstva med krščanskimi verami na prvem mestu je ena od velikih nad, eno od močnih zagotovil za obstoj jugoslovanske skupnosti in za njen nadaljni razvoj v miru, napredku in svobodi.

Ob koncu leta 1966 je carigrajski patriarh Atenagora, prvi po časti v pravoslavju, dal izjave, iz katerih jasno izhaja, da se bo delo na krščanskem zblizovanju nadaljevalo brez zastoja. V letu leta 1967 b. Atenagora obiskal v Rimu papeža Pavla. „Na Oljski gori smo ob slovesu rekli eden drugemu ne zbogom, ampak naša svidenje“, je naglašal patriarh. „Rad imam papeža Pavla, ker je velik apostol. On je istočasno tudi prerok in glasnik božji. Verujem, da skozi njegova usta govori Bog, ko roti svet za mir. Vatikanski koncil,“ je izjavil Atenagora, „je pomenil prevrtenico v krščanski zgodovini. Ko sva se srečala papež Pavel in jaz, sva se kar nagonsko objela. To je bil sestanek ljubezni, bratsko srečanja. Tako se bo nadalnje izvršilo tudi zedinjenje Cerkev. Do zedinjenja katoliške in pravoslavne Cerkve bo prišlo v bližnji bodočnosti. Morda ne v času mojega življenja, ker sem že zelo star (patriarh je star 81 let). Gotovo pa v času vašega. Sedaj moramo po tej poti naprej.“

To je velika nada in radostna vest v teh svetih dneh.“

Tako zaključuje Knežević svoj uvodnik vere in upanja v ohranitev jugoslovanske skupnosti na temelju bratstva med krščanskimi verami in v njen razvoj v miru, ljubezni in svobodi.

IZ TEDNA V TEDEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na Poljskem odposlanec Vatikana Msgr. Agostino Casaroli skuša ublažiti napetost med poljsko komunistično vlado in kat. škofi. Msgr. Casaroli je v Vatikanu na glasu kot najprimernejša osebnost za urejevanje zadev med Vatikanom in komunističnimi vladami posameznih vzhodnoevropskih držav. Njegovo delo je tudi dogovor med Vatikanom in Titovo Jugoslavijo.

Na Jadranskem morju so bili prejšnji teden hudi viharji. Zaradi visokih valov so v Benetkah objavili pripravno stanje. Po vsej Severni Italiji je tudi več dni snežilo in deževalo. Zelo slabo vreme so imeli tudi v Sloveniji in Avstriji.

V Barceloni je policija 17 t. m. razpodila skupino študentov in delavcev, ki so po mestu zahtevali več svobode in zvišanje delavskih zaslužkov.

narodnih manjšin, ki bi se bil moral vršiti v Katoliškem domu v Gorici prve dni junija. Rimska vlada je zborovanje zadnji trenutek prepovedala, ko so bili že vsi delegati zbrani v Gorici (od Danske do Velike Britanije, od Francije do Španije itd.). Kot pretežno za prepoved je navedla neko pomanjkljivost v formalnem oziru, češ da ni SDZ (gostiteljica kongresa) naredila potrebne prošnje, potem ko so že najvišji lokalni predstavniki javne varnosti izjavili, da za to ni potrebno kako posebno dovoljenje. Prepoved kongresa je vzbudila veliko nezadovoljstvo in vznemirjenost. Pokazala pa je tudi na okostenelo miselnost nekaterih odgovornih krogov in v bistvu nerazpoloženje do manjšinskega vprašanja sploh. Tudi v evropskem tisku so razni kongresisti izrazili svoje obžalovanje nad omenjeno prepovedjo. Vsa zadeva je prišla tudi pred vse izvoljene javne organe in interpelacije raznih poslancev v rimskem parlamentu. Vseeno pa lahko ugotovljamo, da je velik del goriške italijanske javnosti obsodil to vladno gesto kot nedemokratično in zastarelo (Malo prej se je vrčil v Gorici prvi mednarodni pesniški simpozij „Mitteleuropa“, ki kljub mnogim vzhodnoevropskim delegacijam ni našel na nikak odpor s strani državne varnosti...)

Boj narodne manjšine za življenjski obstanek ni lahek. To še posebno, če mora računati samo na svoje lastne sile. In prav zamejski Slovenci smo temu živa pričra, saj sami najbolje vidimo, kako se uradna jugoslovanska država vsa leta tako malo zmeni za usodo svojih manjšin. Prav zato pa lahko z veseljem in ponosom ugotavljamo, da so vse pridobitve samo plod resnično idealnega dela in žrtev.

A. B.

Novice iz Slovenije

Kaj vse se lahko pod komunisti dogaja v Sloveniji?

Objavljamo dve pritožbi iz ljubljanskega Dela, iz katerih je razvidno v kakšen položaj prihaja pod komunisti slovensčina in sami Sloveniji.

Ne bi verjeli!

Skoraj ne bi verjeli! Toda na oči sem se prepričal, da je res, ko sem dobil v roke zvezek s takole tikovno stranjo

Škola: Gimnazija Tabor — Maribor
Razred: x

Šolska godina 1966-67

ZADAČNICA

broj 1

za pismene zadatke iz Slovenske šolske naloge...

Le kdo je kriv za tako sramoto in nespoštovanje slovenskega jezika? Dijaki prav gotovo ne, saj jim je šolske zvezke za pisanje slovenskih šolskih nalog priskrbela šola. Menim, da tudi šola ne nedvomno ji je neprijetno, saj so dijakom veliki, naj zvezke nemudoma ovijejo. Krivca bo treba iskati med tistim v trgovini, ki jim je posluh za slovenski jezik deveta brigada. Torej v „šolski godini“ 1966-67 „pismeni zadatki“ iz slovenskih šolskih nalog!

Aleks Štakuj

Slov. Bitrica

(Delo, 6. XI. 1966)

Razglednica

Na pošti v Ljubljani sem kupil razglednico Ljubljane, na katere zadnji strani je naslednji tekst:

„Zadružna štampa“, Zagreb, Gajeva 4.

Ljubljana — U noći

bei Nacht

at night

nocturne

Ali bi napis v slovensčini („Ponoči“) res „tako zelo podražil tisk“, da si Slovenci v svoji rodnji ožji domovini nismo zaslužili napis v jeziku svojih dedov in pradedov — ali si si nismo zaslužili te majhne pozornosti od tistih, ki so naročili in tiskali razglednico?

Milan Knez

Ljubljana

(Delo 11. dec. 1966)

Kolektiv Kmetijskega kombinata v Gornji Radgoni je imel leta 1966 v živinoreji izgube 200 milijonov dinarjev. Sadjarski oddelek je odkupil jabolk tuje samo 60 vagonov, medtem, ko je pred vojno dosegel odkup sadja v teh krajih tudi do 500 vagonov.

V Sloveniji je bilo leta 1966 9596 prometnih nesreč, v katerih so izgubili življenje 404 ljudje. Hude poškodbe je dobio 3436 ljudi, gmotna škoda je pa znašala nekaj več kot 32.862.000 din. Vzroki prometnih nesreč so ostali isti kot v prejšnjih letih: prehitra vožnja, nepravilno prehitvanje, vinjenost voznikov, izsiljevanje prednosti in nepazljivost.

V Ljubljani so imeli v tednu molitvene osmine za zedinjenje krščanskih cerkva več prireditev, katerih so se udeleževali tudi zastopniki pravoslavnih in evangeličanskih kristjanov v mestu. Višek so dosegle te prireditve v ekumenskem bogoslužju v cerkvi sv. Cirila in Metoda za Bežigradom dne 23. januarja. Katoliško Cerkev sta zastopala predsednik slovenskega ekumenskega sveta dr. Anton Čepin in bežigradski župnik p. dr. Roman Tominc, protestantsko cerkveno skupnost senior Aleksander Kremžar in pastor Vladimir

Miselj, pravoslavne vernike pa protojerej Aleksander Simić. Bogoslužje je obsegalo branje odlomkov iz sv. pisma, molitev za zedinjenje in govore zastopnikov posameznih skupnosti. Vsi so naglašali da do zedinjenja mora priti, ker je to v božjem načrtu. Zato se moramo drug za drugega zanimati, moliti po skupnih namenih ter biti zvesti Kristjani, v katerega verujemo vsi Kristjani. Nato so vsi skupno zmolili Očenaš.

V Sloveniji so decembrske povodnji povzročile izredno veliko škodo. Samo v Hrastniku dosega višino 137 milijonov starih dinarjev, kajti hudourniki so poškodovali novo zajete vode in vodovno omrežje, porušeni so bili pet, poškodovani pa štirje mostovi, cest je pa na področju občine poškodovanih in dolžni 70,5 Km.

Postojnski raki so bili pred vojno znana specialiteta tega svetovno znamenitega turističnega kraja. Sedaj izletnikom v družbenih hotelskih in gostinskih obratih z njimi več ne postrežejo, zato odhajajo na rake v dve zasebni gostilni v Novo Gorico. Postojnski državni in močno monopolno zavarovani gostinci pa gostom postrežejo s „pristnimi domačimi jedili“ čevapčiči, djalbastijo, dunajskim zrezkom ip. Na pritožbe turistov zakaj jim ne postrežejo z raki, se državni gostinci izgovarjajo, da ribiči za rake zahtevajo previsoke cene, ti pa njihove očitke zavračajo z ugotovitvijo, da so jim že ponovno ponujali rake pod mnogo nižjo ceno, kot jo pa dobivajo za rake za izvoz, pa jih gostinski obrati niso marali prevzemati. Pri takem stanju je poročevalec v ljubljanskem listu ob „rakovi poti specialitet“ zapisal „Kaj bi dala občina lep gostinski lokal sredi mesta v zasebne roke?“

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Poroka. Dne 4. februarja t. l. sta se poročila v cerkvi sv. Križa v Buenos Airesu: Jože Tone Kessler, sin pok. Jožeta Kesslerja, biv. urednika Slovenskega dnevnika, in gđc. Stela Maris Doury Pando. Mlademu paru želimo vsi srečo in veliko božjega blagoslova.

† Filomena Štancer

Dne 12. t. m. je umrla bivša učiteljica Filomena Štancer soproga viš. inšpektorja Ludvika Štancerja s katerim je bila poročena 45 let. Bog jima je dal tri sinove in tri hčere.

Pokoja je bila predvsem mati in učiteljica. Svojim otrokom, ko so dorastli, zlasti najmlajšemu sinu, ki je ni nikoli zapustil, tudi prijateljica.

Z veseljem je hodila v šolo, učila in vzgajala šolske otroke s tako vno in ljubeznijo, da so se je njeni bivši učenci in učenke radi spominjali in jo obiskovali tudi pozneje ko so že zapustili šolo. Značilno je bilo za njo, da je posebnost naklonjenost in ljubezen kazala ravno in zapuščenim otrokom, bila njihova zaščitnica in varuh. Službovala je po različnih krajih Štajerske za časa Avstrije, ob nastanku Jugoslavije pa so

Ukrajinska kat. univerza papeža sv. Klementa

Fakulteta za filozofijo in humanistične vede v Buenos Airesu

Na zadnji seji fakultetnega sveta je bilo določeno, da se bo vršila otvoritvena slovesnost dne 9. aprila t. l. ob 10.30 uri v dvorani Slovenske hiše na Ramón L. Falcónu.

Začenja se tudi vpisovanje v prvi letnik predavanj. Kakor smo že poročali, se morejo vpisati za redne slušatelje vsi, ki so izvršili tu ali kjer koli v Evropi študije, ustrezajoče tukajšnjim zahtevam srednjih šol. Dokumentov, izdanih v drugih jezikih, ni treba prevajati.

Komunistični tisk v Sloveniji in ostalih delih države poroča, da je odposlanec sedanje jugoslovanske komunistične vlade Vjekoslav Cvrle papežu ob sprejemu v Vatikanu poleg osebne poslanice izročil Pavlu VI. tudi maršalovo darilo in sicer relief v lesu „Jezus in Samaritanka“, delo Ivana Meštroviča.

Umrli so. V Ljubljani Darinka Prijatelj roj. Omahovič, Fančka Vipotnik, Janko Ipavec, upok., Marija Sodec, Avgust Zupet, Marija Gabrovce roj. Škerl, Jože Rant, pek mojster v. p., Miha Sepe, Marija Pavšek, Nežka Jaklič roj. Križaj, Anton Novak, pečar v. p., Joško Cvetanovič, krojaški mojster, Marija Kunovar roj. Lukman, vdova po kamnoseku, Filip Uratnik, tajnik biv. Delavske zbornice in član Kmetijskega inštituta, Heda Lotric, Ivan Hočvar, Viktor Lotric, Ivo Mihelič, Silva Oswald roj. Šorli, Anton Zupan, upok., Ivan Marjetič, direktor v. p., Marija Strniša, upok., Mihael Tesar, strojevođa v. p., Hela Mazi roj. Perne vdova po direktorju realke, Jelena Kavčič roj. Žebre, Ivo Mihelič, strojnik v. p., Rezi Čebašek roj. Rodič, Helenica Kavčnik roj. Suyer in Fani Nečimer roj. Lozar, v Črnomlju, Mihael Galem, brusilec v Vidmu - Dobropolju, Franjo Privšek, inšpektor drž. žel. v. p., v Kranju, Staša Peklenik roj. Korbar v Kranju, Zdravko Štoka v Sežani, Ivan Prezelj, čevljar v Stahovici, Marija Petek roj. Avbelj v Kresniških Poljanah, Herbert Kren, gradbeni tehnik v. p., v Koroški Beli, Martin Medved v Zagorju, Franc Sošič v Kazini, Pepca Šrbec roj. Znidaršič v Podcerkvi, Laci Kalapati, inšpicient Slov. gledališča v Celju, Amalija Počivavšek v Celju, Cecilija Rutar roj. Snaj v Črnučah, Marija Čičman roj. Oštir v Tacnu, Ivana Flajs v Ribnici, Frank Starin v Ihanu, Alojz Fink, ručar v. p. v Zagorju, Anton Virnik v Kokri, Franciška Čuha roj. Zbore v Gabrenju in Tilka Flaj v Bovcu.

jo njeni predstojniki pozvali v Maribor kot zavedno Slovenko in ji zaupali najvažnejši razred na stolni dekliski šoli, kamor so vodilni mariborski Slovenci pošiljali svoje hčere, ki so jih namenili še za nadaljnji študij.

Ko je bil njen mož leta 1935 premeščen v Mursko Soboto, mu je kmalu sledila in je tudi tam prevzela mesto učiteljice v višjem razredu tamošnje šole. Zopet se je lotila z vso vno svoje naloge. Imela je težko stališče ker so tamošnji šolski otroci pripadali katoliški, protestantski in židovski veri, nekateri so se smatrali za Slovence... njimi. Toda s svojo ljudečnostjo, podrug Madžare, tudi Cigani so bili med trpežljivostjo in dobrohotnostjo si je kmalu vse pridobila in od njih tudi njihove starše tako, da ni bilo nikogar, ki ne bi žaloval za njo, ko je morala zapustiti Mursko Soboto, da je mogla zopet slediti z družino svojemu možu, ki je bil med tem časom premeščen na banko upravo v Ljubljano. Tu ni mogla več dobiti učiteljskega mesta, ker so bila vsa zasedena, zato je vstopila v pokoj, da se je tako lahko vsa posvetila družini.

Leta 1945 je šla kakor vsa ostala

vede v Buenos Airesu

Lahko pa se vpisujejo slušatelji tudi kot izredni ali pa samo za gotovo predmete. Za sedaj je predviden triletni študij, ki bo po dogovoru s slušatelji v večernih urah, oz. deloma ob nedeljah dopoldan. Podrobnosti so predmet razgovora.

Spremenil se je tudi prvotni, že objavljeni študijski program v tem smislu, da se bodo v prvem letniku predavali naslednji predmeti (v katešetični, v kolikor posebej ne omenjamo drugače):

1) Uvod v filozofijo — p. Avguštín Porodko, prof. bogoslovja v Čilu; 2) Doktrina II. vaticanskega cerkvenega zbora — prevzv. škof dr. Andrej Sapeljak; 3) Primerjalna zgodovina slovenskih književnosti I. — dr. Tine Debeljak; 4) Zgodovina vzhodne Evrope — prof. dr. Bogdan Halajczuk; 5) Slovenska književnost — dr. Tine Debeljak (v slovensčini za slovenske slušatelje), vzporedno s tem Ukrajinska literatura — Lic. Lida Tauridzka (za ukrajinske slušatelje v ukrajinsčini); Zgodovina slovenske umetnosti — Marijan Marolt (v slovensčini za slovenske slušatelje), vzporedno: Zgodovina ukrajinske umetnosti in folklore — prof. dr. Evgen Onakij, član Ukrajinske akademije znanosti in umetnosti in prof. dr. Jurij Sulmijnski prof. univerze v San Juanu (v ukrajinsčini za ukrajinske slušatelje).

Predavanja prof. dr. Franca Gnidovca in dr. Vinke Brunna iz zgodovine krščanstva v slovenskem svetu oz. pedagogiki, bodo drugo leto ko bodo poleg imenovanih predavali še prof. Mihajlo Wasylyk in prof. W. Toczyłowski. Program tretjega letnika bo podrobno objavljen prihodnje leto.

Želimo in pričakujemo, da se bodo javili slovenski slušatelji v zadostnem številu.

Pojasnila daje tajnik fakultete Pavel Fajdiga,

družina v begunstvo; malo časa se je mudila na Koroškem, nato pa je prišla v Italijo. Komaj je dospela v taborišče v Monigo je hudo zbolela. Popolnoma ni nikoli več okrevala. V Italiji l. 1948 toliko, da se je lahko skupaj z družino preselila v Argentino. Tudi tukaj so se ji prvotni boleznii še pridružile druge; dalj časa se je zdravila v bolnici D. Zubizareta, pred smrtjo pa v bolnici Fernández. Večkrat je prejela sv. zakramente in umrla na domu v Slov. vasi drugi dan po godu Luške Mater božje, katero je v življenju vneto častila. 13. II. 67. so jo položili k zadnjemu počitku na pokopališču na Avellanedi.

Naj počiva v miru, njenemu možu inšpektorju Štancerju ter otrokom pa izrekamo iskreno sožalje.

Smrt dveh hrvatskih prijateljev

VINKO BRAJEVIĆ

Iz Rima nam poročajo žalostno novice. Dne 3. februarja t. l. je umrl Don Vinko Brajević. Teden dni pred smrtjo so ga prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov na Tiberijskem otoku v Rimu, kjer so se omenjena dne iztekli njegovi življenjski dnevi. Dne 6. februarja je bila zanj v cerkvi sv. Hieronima pogrebna vs. maša, nato pa pogreb na rimsko pokopališče.

Rajni Don Vinko Brajević je bil kat. duhovnik Dolgo vrsto let je bil časnikar ter je v Splitu izdajal dnevnik Novo Doba. S Slovenci je imel zelo dobre zveze. Poznal je osebno vse vidnejše slovenske časnikarje in javne delavce, z dr. Korošcem je pa stalno vzdrževal osebne in pismene zveze. Zato je dobro poznal njegovo politiko in ozadje mnogih dogodkov in zato dobro vedel, da ni bila naperjena proti Hrvatoma. To je odkrito povedal v nekrologu, ki ga je ob Koroščevi smrti osebno napisal za svoj list in je bil to eden najbolj toplo pisanih člankov o Korošču ne samo v hrvatskem tisku, ampak sploh. V Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1966 smo ga prav zato tudi ponatisnili.

Po vojni je rajni Vinko Brajević kot katoliški duhovnik živel v zavodu sv. Hieronima v Rimu.

Naj počiva v miru. Slovenci, zlasti tisti, ki smo ga osebno poznali, ga bo-

SLOVENC I P O S V E T U

Združene ameriške države

V Lemontu je ameriški verski list Ave Maria, ki ga izdajajo slovenski franciskani, iz decembrsko številko zaključil 58. letnik. V njej je objavljen med ostalim zanimivim gradivom uvodni članek „Zelo nas skrbi“. V njem uredništvo in uprava revije ugotavljata naslednje:

„Zaključujemo 58 letnik mesečnika Ave Maria. V januarju smo poslali list 4468 naročnikom, v novembru pa 4330 naročnikom. Razlika za slovenski list je velika. Število naročnikov je padlo zaradi umiranja starejših Slovencev. Toda to ni edini vzrok. Nekateri so se preselili in niso poslali svojega novega naslova. Zapisal sem to brez očitka, ker vem, da je ob selitvi lahko pozabiti poslati spremembo naslova.

Letos smo poslali okoli 300 vljudnostnih opozoril onim, ki že dalj časa niso poravnali naročnine. Nekateri so se za opozorilo zahvalili in poslali zaostalo naročnino. Mnogi pa niso nič odgovorili. Marsikateremu od teh še naprej pošiljamo Ave Marijo v upanju, da bo kako številko odprl in vsaj nekaj vrstic prebral.“

V nadaljnjem govori urednik o potrebi ohranitve verskega mesečnika, nato pa nadaljuje:

Na Ave Maria so naročeni in jo plačujejo oni, ki nimajo preveč denarja in ki imajo pri delu še višje namene kot naroča apostol Pavel v pismu Efežanom (4, 28): „vsač naj se trudi z delom svojih rok za kaj dobrega, da bo mogel deliti potrebnemu“. Vera brez duhovne hrane opeša. Ali menite da zaradi denarja delamo in se trudim, da vam nudimo slovenski verski meseč-

Nova knjiga o zločinih komunistov v Sloveniji

G. Vladimir Kozina iz Piedmonta, Kalifornija je te dni v samozaložbi izdal obširno brošuro „Communismus as I know it.“

Pisatelj je v zgoščenih oblikah na kratkem podal zgodovino komunizma in njegovo bistvo in je v zelo dramatični obliki opisal vsi grozo revolucije med vojno v Sloveniji. Posebno dramatičen je opis pokolja njegove družine, ter sverniške smrti očeta in matere. Pisatelj si je rešil življenje s tem, da se je skrivil za dimnik na strehi hiše, kjer se je odigrala tragedija. Zadnja poglavja obravnavajo izročitev domobrancev od stra-

Vsak teden ena

OD RIBNICE DO RAKITNCE

Od Ribnice do Rakitnice, ne raste družga kot lejščevje, smo lejščevje bral, rešeta narjal, po ribniški šegi vrsk-vrsk.

Lepi so fantje Ribnišk, še lepši so pa Rakitnišk, pred cerkvo stal, so se pretepali za Micko Štampilharjevo.

U Ribnc imajo velik špas, naredli so lončeni bas, so strince mapel, so brenkat začel po ribniški šegi vrsk-vrsk.

mo ohranili v najlepšem prijateljskem spomnu. J. Kr.

PROF. DR. MATE UJEVIĆ

V drugi polovici meseca januarja so v Zagrebu pokopali prof. dr. Mate Ujevića. Rajni je bil profesor na nadškofijski gimnaziji v Zagrebu in agilni kat. javni delavec. Živahno je deloval že v kat. dijaških organizacijah, med vseučiliškim študijem na zagrebški univerzi je bil urednik dijaške revije Luč, nato pa sodeloval v hrvatskem katoliškem tisku, zlasti v literarni reviji Hrvatska Prosvjeta z literarnimi kritikami. Ko je prenehal izhajati kat. dnevnik Hrvatska Straža in je bil na posebno zavzemanje ted. nadškofa dr. Stepinca ustanovljen nov kat. dnevnik Hrvatski Glas je rajni Ujević postal začasni direktor novega lista, okoli katerega so se začele zbirati razne kat. organizacije. Za časa Banovine Hrvatske je postal ravnatelj Hrvatskega bibliografskega zavoda, ki je izdal vrsto dobrih del hrvatskih sodobnih pesnikov ter sodobne hrvatske literature, zlasti pa si je pridobil zasluge z izdanjem Hrvatske enciklopedije, katere peti zvezek je izšel ob koncu zadnje vojne.

Prof. Ujević je imel več prijateljev med slovenskimi kat. razumniki ter je ponovno prihajal k njim na obisk v Ljubljano. N. p. v. m.!

Vse publikacije so že zvišale in tudi podvojile naročnino. Ave Maria je še vedno samo dva dolarja in pol; en dolar prosimo za koledar in nikoli ne tirjamo zanj, ako kdo ne plača. Z našim listom prinašamo hrano vašemu duhu in vašim dušam. Brez duhovne hrane človek duhovno shira in otopi.

Listu dajejo gotovost samo mladi naročniki. Stariši so prvi poklicani, da preskrbe otrokom dobro slovensko versko branje. Nekateri se tega zavedajo in otrokom takoj po poroki naročijo Ave Marijo; navadijo naj jih tudi, da jo bodo sami plačevali. Drugi pa na to prav nič ne mislijo in se jim kar samo po sebi zdi umevno, da otroci ne bodo govorili slovensko, ne bodo brali slovenskih časopisov in listov. To je v izobrazbi korak nazaj. Telega duhovnega nazadovanja posebno izobraženci ne bi smeli prenesti.

So pa še druge boleče rane med ameriški Slovenci. Mnogi jih čuti in so potrpežljivi, a včasih jih več ne morejo prenašati in tedaj potujejo v razgovoru s svojimi prijatelji ali pa napišejo pismo na Ave Marijo. Križem dežele se vršijo razne slavesnosti in prireditve. Navzoči so Slovenci, mnogokrat v pretežni večini, pa ne slišijo nobene slovenske besede, čeprav prireditelji niso samo Slovenci, ampak so tudi dokončali vse šole, tudi višje, v Sloveniji. Mislim, da imamo Slovenci pravico slišati od slovenskih ljudi vsaj nekaj slovenskih besed ob takih prireditvah. Prav nihče ne bo zaradi tega prikrajšan in od strani samo angleško govorečih Amerikancev ne bo zaradi tega padel noben očiček.

To so stvari, ki nas skrbijo. Mislim, da tudi vas.“

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1967

JE V TISKU

„Skrb za pobegle internirance je prinesla Corteseju še nevarnejše in zapletenejšje zveze. Iz taborišča vojnih ujetnikov, ki so jih zapustile italijanske straže, so pobegnili zavezniški vojaki. Klátili so se po severni Italiji in se skrivali pred Nemci. Nekateri izmed njih pa so se našli s slovenskimi in drugimi jugoslovanskimi begunci in ti so jih vodili k „svojemu“ patru. Ta se je trudil, da bi jih najprej kje skrili in priskrbel, potem pa si je tudi prizadeval, da najde zanje še kakšno drugo trajnejšo rešitev. Nekaterim je uspelo, da se usli v nevtralnno Švico, bojevitelji so vstopali v oborožene enice italijanskega osvobodilnega odpora. V podporo zavezniških državljanojv je Cortese začel dobivati finančna sredstva tako iz italijanskih kot iz zavezniških virov. Slednja so prihajala preko Rdečega križa in švicarskega konzulata v Benetkah. Na vsak način je bil mali, šibki in šepavi pater koncem novembra leta 1943, ko sem prišel v Padovo, že trdno vezan na zavezniško mrežo v severni Italiji. Kdaj in kako je prišel v stik z Vauhnikovo obveščevalno službo, nisem mogel nikdar dognati. Cortese je imel pravi občutek za metode tajnih služb in nikoli ni povedal več, kot je moral njegov sodelavec nujno vedeti za kakšno čisto določeno zadevo. Tako zdržanje narekuje zdravo načelo, da tega, kar nekdo ne ve, tudi izdati ne more, pa če se zaplete v še tako težke okolnosti. Prav zaradi te previdne molčečnosti smo se njegovi prijatelji znašli pred kočljivo nalogo, ko je pater Placido izginil, a verjetno se ji moramo tudi zahvaliti, da smo odnesli glavo iz gestapovskih klešč.“

Odlomek iz zanimive razprave dr. Vojka Arka v jubilejnem Zborniku Svobodne Slovenije o p. Placidu Cortese, ki ga je vojni čas povezal tudi z dogajanjem v Sloveniji med sovražno okupacijo in komunistično revolucijo in zaradi katerih je izgubil tudi življenje.

Jubilejni Zbornik Svobodne Slovenije 1967 v sleherni slovensko družino, v sleherni slovenski dom.

PO SPORTNEM SVETU

Nogometni klub Maribor je jesenski prvak druge zvezne jugoslovanske lige. Igralci Maribora so napravili izreden podvig: ostali so neporaženi v 17 tekmah. Zmagali so v dvanajstih tekmah, petkrat pa so igrali neodločeno. Pred drugoplasirano Lokomotivo iz Zagreba ima sedem točk naskoka. To je velik naskok, vendar ni tolikšen, da bi bil za ostale tekmece nedosegljiv. Drugi klub iz Slovenije, Aluminij, je zasedel 9 mesto. Aluminij je zbral 18 točk - 7 zmag, 4 neodločenih in 5 porazov.

Sredi decembra je bilo v Sofiji v Bolgariji osmo balkansko prvenstvo v košarki. Naslov je osvojila Jugoslavija, ki je v zadnji tekmi premagala Bolgarijo v podaljški 97:89. Vendar pa izid tekme ne bi vplival na uvrstitev Jugoslavije. Drugo mesto so zasedli Romuni, tretja je bila Grčija, četrta Bolgarija. Jugoslavija ni nastopila s svojo najmočnejšo ekipo. Ta je bila ta čas na turneji v Severni Ameriki in Kanadi člani so bili tudi Slovenci Tine Logar, Borut Bassin in Aljoša Zoraga, igralci ljubljanske Olimpije.

Oslabljena košarkarska ekipa Olimpije je med turnejo državne reprezentance morala odigrati tekmo za pokal evropskih prvakov in se je s težavo uvrstila v četrtfinale. V Amsterdamu jih je nizozemski prvak Herly premagal s 74:72 (48:34), toda v Ljubljani so premagali Holandca z večjo razliko košev in se uvrstila v nadaljnje kolo. Za Olimpijo so igrali Marter, Kvas, Božič, Müller, Verbič, Dermastia, Hočevar, Eisel, Daneu, Osterc.

Za novega trenerja jugoslovanske reprezentance je bil izbran že pred vojno znani igralec Rajko Mitič. Mitič je začel nastopati v prvi ligi že leta 1938 v BSK (Beograjski športni klub) po vojni pa je igral za Crveno zvezdo. Mitič je nastopil 59 kot državni reprezentant, igral je dvakrat na olimpijskih igrah in dvakrat na svetovnem prvenstvu. Plače bo imel 3000 N Dinarjev ter seveda premije enake reprezentantom.

OBVESTILA

Nedelja, 26. februarja:

V Slovenski vasi po 2. slovenski maši ob 10.30 uri v društveni dvorani 14. letni občni zbor Sociedad de Fomento Villa Eslovena.

V Slovenskem domu v Carapachayu po maši razgovor o zadevah doma in šole. Po sestanku družinski asado. Prijatelji in starši lepo vabljeni.

Ponedeljek, 27. februarja:

V Slovenski hiši ob 19. uri seja učiteljskega sveta šolskega odseka Zedinjene Slovenije. Šolski ref. vabi vse učne moči, da se seje točno in gotovo udeležijo predvsem zaradi priprav za novo šolsko leto.

Torek, 28. februarja:

V Slovenski hiši ob 19 uri posvet za voditelji in voditeljicami ter sodelavci naraščajočih tečajev.

Nedelja, 5. marca:

V Slovenski hiši pričetna sv. maša slovenskih otrok ob 16. Nato nastop otrok slov. osnov. šole iz Ramos Mejia.

V Slovenski vasi ob 14.30 v društveni dvorani 14. redni letni občni zbor društva Slovenska vas. Vsi člani vabljeni.

Sobota, 11. marca:

V Slovenskem domu v San Martinu veliki kermes - dobrodelna prireditev za kritje stroškov za ureditev novih šolskih prostorov.

Konzorcij Vestnik in DSPB - BAvabita vse borece in prijatelje na družabno snidenje 5. marca na Pristavi: ob 9 sv. maša za padle, zatem anketa za kamnito mizo, nato asado. Prijave pri odbornikih DSPB ali pa: 629-2979.

Nedelja, 12. marca:

V Slomškovem domu velika tambolska prireditev za kritje gradbenih stroškov in ureditev prostorov.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires T. E. 35-8827

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital T. E. 35-2271

Uradne ure od 17-20 Na telefonu tudi dopoldne (10-12)

Lujan, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9-13 ure

Majhen dar — za veliko stvar!

Vse slovenske rojake obveščamo, da se bo v

NEDELJO, 12. MARCA

vrnila na vrtu Slomškovega doma velika

TOMBOLA

Med glavnimi dobitki, katere je po izredno ugodnih pogojih oskrbelo priznano slovensko podjetje Pavle Novak, Lomas del Mirador, so:

- televizijski aparat
radio combinado
hladilnik
pralni stroj
sesalec

Otroci slovenskih šolskih tečajev bodo prejeli na uvodni šolski prireditvi v Slovenski hiši — v nedeljo, 5. marca — brezplačne tambolske tablice.

Rojaki! Ne pozabite na dobitke! Predvsem pa: nabavite si tablice že v preprodaji!

SIMON RAJER

uradni prevajalec

Uruguay 743, 6. nadstr. pis. 506

od 9—12. in 15—19. ure

Voznje pomorske in letalske

OBVESTILO IN ZAHVALA

V življenju težko preizkušena, je odšla k Bogu po svoje plačilo dne 28. januarja 1967 naša mama

Terezija Weiss

iz Loke pri Črnomlju.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli izrazili svoje sočustvanje, posebno onim, ki jim je bilo mogoče na njen 78.rojstni dan dne 11. februarja t. l. prisostvovati zadušnici v župni cerkvi v Munru.

Obenem sporočava, da se bo brala maša za 30. dan v nedeljo, 26. februarja, ob 8.30 v cerkvi Avellaneda 2600 esq. Condarco, tri kvadre od železniške postaje Flores.

Hčerka Ana por. Loh z možem v imenu vseh preostalih

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

V stan sta se glasno prismejala. Vencelj se je hvalil, kako je izplačal špeličino navihanost. Pa je tako pripovedoval, da Peter in Jerca nista mogla razločiti, kaj naj bi bilo res, če sploh kaj je. Grmova pa gozdarju tudi ni bila nobena tiha. Tako sta se razpletla v pogovor, da Petru in Jerci ni bilo treba ves večer skoraj nič govoriti. Si tudi želela nista. Preveč sta mislila drug na drugega.

Vencelj je živo obnovljeno prijateljstvo med Jerco in Petrom videl ves večer. Ni mu bilo žal, da je prišel na Vogar. Kakor se je bil namenil, naredi za vselej konec Petrovim nezaupljivim pogledom. Špela je pa šele proti zadnjemu postala pozornostna na Jerčino in lovčovo vedenje. Njene dobre volje je bilo hitro konec, zabavnega večera pa tudi.

Hrubečka se je ponudil, da spremi Špelco prav do njenega stanu, da je ne bo strah, pa ga je odločno zavrnila. Bala se je jezikov, dokaj bolj kakor medveda ali volka, pa tudi bolj kot gozdarjeve brade.

Tiho je odprla stan in se na pragu obrnila. Noč je bila jasna. Nad jezero rom so migljale goste zvezde. Hladu pa Špela ni čutila; še vedno sta jo grela smeja polni večer in pravkaršnja hitra hoja. Na praproti v kotu je vstal Resa, se glasno pretegnil in prišel k njenim nogam. Kakor ga je rada imela, bi mu prav nič ne branila, če bi hotel oditi za Petrom. Pes pa niti žez prag ni maral stopiti. Da bi ga pa spodbila? Nikoli!

Špela je spet zapahnila duri in kar v temi legla. Preden je za zaspala, je še povedala psu: „Veš Resa, saj ti ni-

si nič kriv. Godilo se ti pa pri Tkalčevi ne bo ravno najbolje, se mi zdi. Pa kar k meni priteci. Prej bom jaz lačna kakor ti. Petru naj se pa kar otepa. Prav naključ se tudi jaz ozrem za fantom. Mar misli, da je sam na svetu.“

In sta zaspala oba. Resa in Špela. Vencelj in Peter sta zlezla v Belčev senik. Gozdarju k nogam se je zvil Črt kakor pogreta blazina. Pod senom so cvilile miši. Petru je po glavi rojila Tkalčeva Jerca. Kaj pa naj drugega misli, je prav vedel Vencelj in povzel besedo: „Takega prijetnega večera kakor nocoj pa že davno nisem preživel.“

„Dobro sta se zabavala z Grmovo. Kar lepo vaju je bilo poslušati.“

„Še dokaj lepše pa gledati vaju z Jerco. Zaljubljenost je vama kar žare z obrazov. Prav, prav, da sta se spet spoprijateljila.“

Peter se je obrnil proti gozdarju: „Saj tisto navzkrižje ni vredno, da bi govoril.“

„Sedaj tako praviš,“ je spregovoril Vencelj glasneje: „Prej si me pa večkrat po strani gledal, čeprav sem ti zagotavljal, da ti ne bom pretekel poti.“

Peter ni nič tajil: „No, da. Ne zamerite. Res se včasih misem več spoznal.“

„Pametnega človeka zaljubljenici zlepa ne vznevoljijo. Ti seveda tega še ne veš, jaz sem pa že skušal, da je zaljubljenost svoje vrste prismojenost. Kdo naj bi takim ljudem tehtal vsako besedo in se zmoževal nad njihovimi pogledi.“ Vencelj je iz modrovanja zavozil kar naravnost v življenje in vprašal: „Kdaj se pa mislita vzeti?“

Peter se je počutil kakor šolar. Pri-tajeno je povedal: „Saj se še dogovorila nisva, da se bova.“

Zaumelo je seno. Hrubečka je ne-hote odkimal z glavo: „Kakor sem rekel svoje vrste boizen.“ Spet je preskočil na drugo misel: „Jutri zjutraj pojdi koj za dne v Hebat in zabij vse lisičine, da nama lisjak ne uide pod zemljo. Po pogonu bi ga Črt ne prignal več na svetlo. Iz skalnatih tal odkopati bi ga pa tudi ne mogla. Sedaj pa zaspiva. Lahko noč.“

Vencelj je kmalu zasmrčal. Peter je pa še dolgo bedel. Drugo jutro je odšel v Hebat, še preden se je Hrubečka zbudil. Vrnil se je, ko je sonce že polizalo rahlo slano. Živina je odhajala na pašo. Jerca pa kakor bi bila pozabila. Glasno so jo klicali zvoncev in hlevu, pa jih ni slišala. Pogovarjala se je z Venceljom v stanu. Peter je slišal svoje ime, razgovora pa ni razumel. Zamukalo ga je pa vendarle, da bi prisluhnil. Nak! Kaj bi si mislila, če bi ga zalotila! Zakašljal je in stopil čez prag.

„Ti o volku, volk iz lesa,“ je pozdravil Hrubečka. Jerca se mu je pa prijazno nasmejela in mu kar koj postavila zajtrk na mizo. Petru se niti ni zdelo vredno povprašati, čemu sta se pogovarjala. Po sivočrnem razgovoru na senu ni več dvomil, zakaj je prišel Vencelj na Vogar.

Peter bi bil Reso rad z živžganjem priklical od Špelce. Pa pes ni hotel nič slišati. Moral je iti ponj. Rad bi bil psa strahoval zavoljo neposlusnosti, pa si ga vpričo Špelce ni upal. Planšarica je bila prijazna kakor druge krati. Le nekako narejeno je bilo njeno prijudno vedenje. Še dokaj uspeha na lovu mu je želela ko je odhajal. Sama zase pa je po tihem spregovorila: „Ne boš si domišljal, da mi je kaj. Da bi se mi s Tkalčevo smejala. Nikoli.“ In da bi Pe-

SLOV. DOM V SAN MARTINU

obvešča vse domove, organizacije in vse rojake, da bo v nedeljo, 23. aprila proslavil svojo šesto obletnico blagoslovitve doma s celodnevno prireditvijo

SLOV. DOM V SAN MARTINU

pripravlja skupaj s krajevnim šolskim odborom slovenske šole veliko dobrodelno prireditev ali

KERMESE

v soboto, 11. marca, popoldne in zvečer.

Razni srečolovi, ribolov, streljanje v tarčo, maček v žaklju itd. Čisti dobiček je namenjen nakupu opreme za slovensko šolo.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare Redactor: José Kroselj Redacción y Administración: Ramón Falcón 4158, Buenos Aires T. E. 69-9503 Argentina

FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775 Concesión N° 3224 TARIFA REDUCIDA

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.— Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.— Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T.E. 33-7213

Umrli je v domovini 5. februarja 1967 naš dragi ata, brat in stari ata, gospod

Peter Aleš

Priporočamo ga v molitve

Žalujemo čez hčerke:

Anj, Ela, Zlata z družinami, sestra Pavla, por. Zupan z družino

Sao Paulo, Ljubljana, Buenos Aires

Dne 12. februarja je umrla v 74. letu starosti v Slovenski vasi po dolgoletni in težki bolezni bivša učiteljica

gospa Filomena Štancer

K zadnjemu počitku smo jo položili naslednji dan na pokopališče Avellaneda.

Vsem ki so blago pokojnico za časa bolezni obiskovali in ji skušali lajšati njeno trpljenje, iskrena zahvala. Posebna zahvala domači duhovščini č. gg. lazaristom za vsakokratno pomoč in zlasti za večkratno podelitev sv. zakramentov; domačim fantom za darovano kri v bolnišnici in še za pomoč ob prevažanju v mrtvašnico. Iskrena zahvala č. g. Rebersčaku za molitve in spremstvo na pokopališče; vsem tistim, ki so pokojnico spremljali k zadnjemu počitku, v mrtvašnici in na pokopališču in na pogrebu molili za ajeno dušo; domačemu dramskemu društvu za venec; posebej še vodstvu tiskarne Baraga, g. Maksu Janu in družini za izredno podporo in pomoč ter njim in vsem onim, ki so namesto vencev naročili več sv. maš in darovali za razne dobre namene v korist njeni duši. Dobri Bog naj vsem stotero povrne.

Žalujoči:

V Argentini: soprog Ludvik, sin Branko, hčerke Filomena vd. Jesih, Marija por. Lovrenčič in Jožica por. Rot; zeta Jože Lovrenčič in Zdenko Rot; Vida, Irena, Peter, Tomi, Andrej, Pavli, Viktor, Sonja in Boris, vnukinje in vnuki. V domovini: družine Polanec, Tručl in Jurkovič...

tra še bolj potrdila v misli, da je ni sinoči nič prizadelo, je glasno zapela:

Rožice ne bom trgala, da bi vence spletala. Mirno, svobodno, ljubó, po planinah naj cveto.

Petru se nekaj ni zdelo prav, pa se ni mogel domisliti, kaj. Občutil je, kakor včasih, ko je odraščal, če je mami kaj utajil.

Vencelj s Črtom ga je čakal že na hribu konec stanov. Petru je bilo kar prav, da se mu ni bilo treba več oglašiti pri Jerci.

Resa je postal nestrpen. Začutil je, da gresta spet podit lisjaka. Da bi v mladostni vnemi ne skazil pogona, ga je Peter oprčil.

Vencelj je pa Črtu ukazal k nogi. Kakor bi bila prisluhnila prizvanjanju zvoncev pasoč se živine, sta oba lovca molčala. Le željbi podkovanih čevljev so škrtali tu pa tam ob kamen in v soncu zlateče se listje je pošumevalo pod nogami.

„Ti veš, kako je treba zastaviti,“ je spregovoril v Hebatu Vencelj. „Uredi tako, da boš bržkone prvi streljal sam. Spustila bova v pogon samo Reso, Črta pa vzamem s seboj; bo nazadnje pokazal, kako se zna spoprijeti z lisjakom, če se ga bo svinec premalo prijel.“ Zapel je jazbečarja na jermen in ga odvedel s sabo navkreber pod skalo. Peter je pa Reso spustil, mu ukazal iskati in mu še povžigal, sam pa je obstal na podolžnem grebenu, da je videl v dve dolinici.

Dolgo ni hotelo biti nič. Že sta lovca mislila, da bo komaj kaj, ko se je nizko v skalah oglasil Resa. Oba sta takoj vedela, da je vzdignil lisjaka. Kakor bi zvitorepec vohal, da ga zgoraj čaka dvojce napetih pušk, kar ni hotel iz pečin. Črt bi bil istrijanu šel rad poma-

gat, pa ni smel od gospodarja. Kar tresel se je od razburjenja.

„Pok!“ je počila spodaj Petrova puška. Vencelj je zdaleč videl, kako je lisjak nekajkrat zakročil z repom lovcu v slovo in izgubil kakor kafra v grmovju. Vedel je, da kruljavec sploh ni zadet, ali pa so mu šibre samo malo kožuh oplazile. Resa je pritekel po sledu, se na strelu za kratek čas zmedel, potem se pa še bolj živo pognal za lisjakom. „Pa res kaže, da bo dober gonjič,“ je bil Vencelj vesel Petrovega psa. Lisjak je zavil proti njemu. Za hip se je ustavil in pogledal nazaj po psu. Vencelj je dvignil puško k licu. Lisjak se je nameril naravnost proti njemu. Na približno trideset korakov je Hrubečka skrivil prst. Razlegel se je pok. Lisjak je poril z nosom po zemlji, krčevito dvignil rep in odskočil za košat grm. Vencelj je hitro spustil Črta in se pripravil za drugi strel.

Pa sta oba hkrati pritekla k zastreljenemu lisjaku. Resa je obstal in se mu ni upal približati. Črt se je pa zapražil naravnost vanj. Lisjak je sedel, pokazal zobe in usekal po psu. Črt je urno odskočil, Resa pa še dlje; samo od daleč je renčal. Črt je pa vztrajno napadal; kaj kmalu se mu je posrečilo pograbiti lisjaka za vrat. Togotno ga je tresel. Morebiti mu je zlomil tilnik. Ni se vleč branil. Nepremično je obležal na tleh.

Vsak od svoje strani sta prišla na kraj spopada tudi lovca. Vencelj lisjaku ni zaupal. Morda se je samo potuhnil. Oprezno se je približal, zgrabil lisjaka za rep, zamahnil z njim okrog sebe in ga tresčil z glavo ob deblo bližnje smreke. Lisjak je res spet vztrepetal. Po nekaj udarcih se ni več ganil. „Si videl?“ je opozoril Vencelj Petra: „Ne pravijo zastonj, da raco, lisico in gamsa streljaj, dokler se maje.“

(Se nadaljuje)